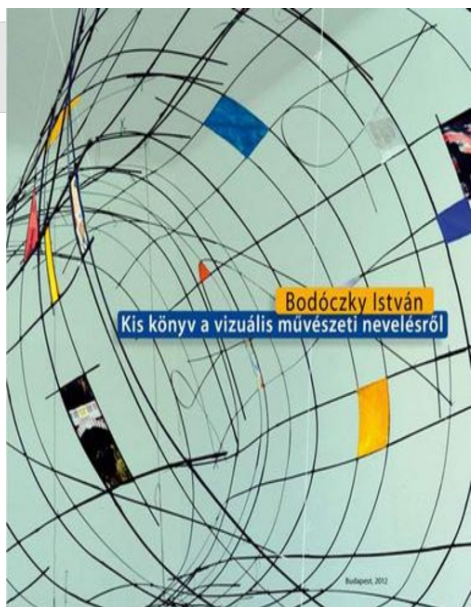

Kortárs – tanítás – művészet

*Pataky Gabriella**

Bodóczy István (2012): Kis könyv a vizuális művészeti nevelésről. Vizuális és Környezetkultúra Fejlesztéséért Alapítvány, Budapest

Bodóczy István 1974-ben kezdett tanítani a Kis Képzőben (Képző- és Iparművészeti Szakközépiskola), éppen tíz évvel az után, hogy festő szakra beiratkozott a Képzőművészeti Főiskolára. Jelentős szerepet játszott a rajztanítást vizuális neveléssé reformálók mozgalmaiban, a tanárképzés megújításában, gyakran hangsúlyozva, mennyire fontos, hogy a pedagógusképzés oktatói ne szakadjanak el a mindennapi iskolai gyakorlattól, a gyerekektől. Negyven éves tanári tapasztalattal a háta mögött kivette részét a hazai rajztanítás állapotának országos felméréseiből,¹ több tanterv és kerettanterv, oktatási segédlet megírásából. Aktívan kutatja a magyar és a külföldi jó gyakorlatokat és publikál² ezek kiaknázhatóságából (is). Magával ragadóan tanít gyerekeket, tanárképzősokeket, doktori hallgatókat. Pedagógiai és művészi pályája elválaszthatatlanul összefonódott. Figuratív expresszionista festőből lett „sárkányos”. Bambuszból, papírból készíti függesztett térplasztikákat, szabadkörvonalas képeket, reptethető papírsárkányokat. Új könyvének borítójához Koronczai Endre, a kötet tervezője (maga is egykori kisképzős) Bodóczy *Permanent Food* című művének fotóját használta. Ez a kiállítótér nagy részét betöltő könnyű, de nagy kiterjedésű, keresztül-kasul szellős, légyes csatorna a ráapplikált képek, szövegek kiegészítésével a tanítás kommunikációs potenciálját jelenítette meg. Bodóczy ízig-vérig kortárs képzőművész: munkái a jelenhez kapcsolódnak, mindenkori valóságunkra reflektálnak. Így aztán nem csoda, hogy tanítványai tanulmányrajzai, nem feltétlenül csak a „kockától az aktig”³ (Szalai, 1974) mutatják meg a világot, de még egy kuglófról készült tökéletes stúdiumról is leolvasható, hogy iskolai feladatai ellene hatnak a gyerekeket saját koruktól elidegenítő tendenciáknak. (A beállított tárgyak öncélú megfestése helyett feladatainak, modelljeinek választott tárgyai új, jelenkori kontextusba kerülnek, átlényegülve új értelmet nyernek.)

A könyvből az első sorokban kiderül és precízen körvonalazódik, mi módon töltötte ki eddig a művészetpedagógia a szerző életművét: „Számomra a tanítás művészeti alkotó tevékenység, aminek lényege az alakítás, amely során az alkotó és a médium kölcsönös együtt hatásban van egymással, a tanár és a diák állandó interakciója mindkét aktív résztvevőt alakítja, formálja.” Anélkül, hogy ostorozná a szakmát, vagy kritikát fogalmazna meg, amiért a kortárs művészet helyett még mindig csak a modernizmus óvatossága jellemzi a vizuális

* Eötvös Loránd Tudományegyetem Tanító- és Óvóképző Kara, Vizuális Nevelési Tanszék, adjunktus patakyella@gmail.com

1. 1996–2000 között a MIF Tanárképző Tanszékén indított *Tölgyfa Program* (komplex vizuális nevelés tankönyvcsalád) sorozat szerkesztője. 2001 A vizuális nevelés helyzetfelmérésének megbízott vezetője OKIOM. 2001 *A hátrányos helyzetű gyerekek tanítását segítő művészeti nevelés* elnevezésű Phare program egyik vezetője. 2003 Az OM megbízásából a NAT revízió Művészetek szakbizottságának egyik vezetője. 2005 Az új rajz érettségi bevezetésén dolgozó munkacsoport tagja. 2006 NAT revízió Művészetek szakbizottságának vezetője. 2010 A Művészetek műveltségterület fogalomhálójának összeállítója.
2. 2003. *Vizuális nevelés*, (egyetemi jegyzet), MIE. 2003. *Vizuális művészeti projektek az oktatásban*, MIE Módszertani füzetek. 1998. *Vizuális nevelés II. Feladatgyűjtemény és tanári kézikönyv*, Helikon Kiadó, Budapest.
3. Szalai Zoltán (1974): *A kockától az aktig*. Corvina Kiadó, Budapest.

órákat, a tantárgy speciális szempontrendszere alapján kínál változtatási lehetőségeket. A kortárs művészet és a kortárs pedagógiai módszerek kölcsönhatásában, a két terület összefüggései között látja a megoldást a gyerekek, tanítványaink kreatív problémamegoldásának iskolázására. A beláthatatlan, megjósolhatatlan fordulatokkal előttünk álló jövő ezt a fejlesztést, felkészítést kívánja meg.

Ez a könyv szétválaszthatatlan *Bodóczy István: DO IT – A tanítás, mint alkotás* című, a BTM Budapest Galériában 2012. június 7-én nyílt, saját tanári, művészetpedagógiai munkáját sajátos művészeti projektként, koncepcuális műként bemutató kiállításától. A kötet első felében, új és korábban már publikált művészetpedagógiai írások olvashatók.⁴ A tudományoskodást nélkülöző, közvetlen stílusban, szemléletes, személyes példákkal, helyzetjelentésekkel tűzdelt közegben ismerkedhet az olvasó a jelen kihívásainak megfelelő tanítással. Közben azért érdemes résen lenni, – minden szó számít! A kiállítás címét például vehetjük angol nyelvű biztatásnak: *Do it!*, azaz *Csináld Te (is)!* De rögtön elgondolkodhatunk azon is, milyen műtípust takar ez a kifejezés: „*olyan koncepcuális művek gyűjteményének elnevezése, melyet Hans Ulrich Obrist és Christian Boltanski koncipiáltak. Az alkotások maguk csupán művészek utasításai, amik alapján bárki megvalósíthatja a műveket.*” – írja Bodóczy kiállításához fogalmazott szövegében. A könyv ezen része mintegy kiegészítése, frissítése a Magyar Iparművészeti Egyetemen, 2003-ban megjelent *Vizuális nevelés* című jegyzetnek. A cikkek (a tanítás helyszíneitől, a szabályozó dokumentumok említésén, a (rajz)tanár, a művész elhelyezésétől korban és térben, a kreativitás, a tehetség, az etika, az integráció, a transzdiszciplinaritás kérdésein át, a nyitás, az értékelés, a jövő víziójáig) a tanárképzés alapforrásai közé valók.

A „kis könyv” másik részét a kiállító terem falait borító diákmunkák és az azokról készült írások töltik ki. A kiállítást *Bodóczy István* azoknak a tanítványainak ajánlotta, akiktől sokat tanult,⁵ a fejezetet pedig a következő szavakkal vezeti be: „*...tanítási gyakorlatom műtermi feladatait csoportokba rendezve mutatom be. A műtermi munka számomra legfontosabb nevelési, képzési, szempontjait tekintettem a rendezés alapjának. Oldalpáronként más-más szempontot mutatok be, tanulói munkákkal illusztrálva.*” Ebben a részben egy vizuálisan is gazdagon szemléltetett feladatgyűjteményt tár az érdeklődő elé. Egy művészeti iskola válogatottan motivált tanítványai körében kibontakozó, sokkal inkább facilitáló művésztanári, mint mesterszerű mintakövetést sugalló, közös kísérletezésre is buzdító műtermi pedagógus kollekcója ez. Mégsem érzi az olvasó, hogy a feladatokat ugyanígy kell hazai pályán is levezényelni. Nem recepteket kapunk, nem előírást, inkább buzdítást, bátorítást, biztatást arra, hogy változtassunk ezeken, módosítsuk, vagy vessük el őket, hogy saját feladatainkat kitalálhassuk, éppen olyanra, ahogy azt a mi valóságunk megkívánja. A kiállításon is bemutatott, itt megjelenő alkotások nagy része fotódokumentáció. Ezek a tanítási folyamatot reprezentáló tablók pontosan leképezik *Bodóczy István* vizuális nevelésében a komplexitást, az életszerű modalitás váltásokat.

Ha a könyv elválaszthatatlan a tanári életmű-kiállítástól és nem lehet említés nélkül hagyni a megnyitót és a könyvbemutatót sem, akkor az azt szorosán követő, a szomszédos KAS Galériában, *Rejtett szimmetria* címmel megnyílt kiállítást sem.⁶ A könyv és a két kísérő esemény együtt képeznek egységet.⁷

4. Projekt a projektben az Irány.hu szakmai lap életre hívása, melynek lapjain is találkozhattunk soraival időről, időre.

5. Megnyitóbeszédében *Orosz Csaba* interaktív, öngerjesztő-tanítás-tanulás folyamatként, szerepegalizáló aktusként méltatta ezt az ajánlást.

6. A mű címéről *Bodóczy István* a kiállító galéria honlapján így ír: „Permanent food (tartós táplálék) elnevezést egy olyan kiadvány sorozat címéből kölcsönöztem, amelyet *Maurizio Cattelan* szerkeszt, különböző magazinokban talált képekből állít össze egész gyűjteményt, amelyek az eredeti kontextusból kiragadva, „hajléktalan képekként” is hatnak. A minden eredet megjelölést nélkülöző kiadványok felhívják a figyelmet arra, hogy a kép, csakúgy mint egy szelet sajt társadalmi produktum, abszurdnak tekinthető egyetlen személyhez kötni az alkotásokat, gondolatokat.” <http://www.budapestgaleria.hu/index.php?inc=esemeny&vev=2012&vhonap=6&vnap=14&ev=2012&honap=6>

7. A kiállításmegnyitót, vagy a kiállítás időtartama alatt megszervezett könyvbemutató rendezésének módja is híven tükrözi ezt, no meg azt, hogy a jó tanár képes hátr lépni és másnak, a tanítványoknak, is demokratikus teret engedni: A megnyitón az 1975-ös

Bodóczy István könyvét mindenkinek szívből ajánlom, aki a kortárs kultúra elkötelezettje, a művészetpedagógia, a vizuális nevelés iránt érdeklődik. Jegyzetként minden pedagógusképző vizuális szakirányban tanuló diákja haszonnal forgathatja. A könyv maradandó lenyomata a kiállítás köré szervezett eseménysorozatnak; katalógus, tankönyv, képes emlékkönyv, kisregény a vizuális nevelésről.⁸

Várjuk a következő kötetet. *István, just DO IT!*

ősbemutató után újra elhangzott Edoardo Sanguineti *Traumdeutung* című darabja, *Pálos Miklós* rendezésében, a könyvbemutatón pedig, – a kiállított művek között, a nyári vakáció kellős közepén is nagy tömeget vonzó eseményen –, meghívott művészetpedagógusok: *Bóta Ildikó, Gerber Pál, L. Ritók Nóra, Orosz Csaba, Pecze János, Rátonyi Kinga* és *Neil Wolstenholm, Seres Szilvia, Szabics Ágnes, Szabó Zsuzsanna* saját tanári alkotótevékenységüket illusztráló vetítettképes villámbemutatókat tartottak.

8. http://www.youtube.com/watch?v=2oH_yfOgl8